

Sådan lykkes økologiske afgrøder

Af Birthe Kjærsgaard

Avlschef

DLF-TRIFOLIUM A/S

Frøavl af kløver giver et godt tilskud til N-balancen i det økologiske sædskifte. Økonomien i økologisk landbrug skal minimum være på niveau med konventionelt landbrug, hvis det skal være et aktuelt alternativ.

En ting er at drive økologisk forretning med bl.a. salg af økologiske varer. Noget andet er det at få en økologisk frøavl til at lykkes. Det kræver perfekt sædskifte og etablering og ikke mindst en god portion viljestyrke.

Næringsstoffer

Når det økologiske sædskifte skal planlægges, er næringsstofbalancen det første, man ser på. Med kvælstof som vigtigste parameter. Økologiske bedrifter må i dag importere 70 kg N pr. dyrket ha i form af kvælstof fra husdyrgødning. Det er derfor nødvendigt at have en del ha med kvælstoffikserende afgrøder.

Tidligere opdrættede man økologiske stude på Vibygård og havde derfor en

En flot og ren hvidkløvermark. En af de store udfordringer er skadedyrsangreb, men heldigvis har der været begrænset angreb af snudebiller i hvidkløveren i år, og som det ses, er der frø i hovederne

andel til afgræsning og slæt med kløverblandinger. I dag er studene sat ud, og økologiske konservesærter er kommet ind. Konservesærter og hvidkløver til frø udgør således i alt ca. 150 ha ud af 500 ha dyrket jord på Vibygård m.m.

Der passes på næringsstofferne, hvilket bl.a. betyder, at så vidt muligt snittes alt halm. Kan halmen sælges et år til en fordelagtig pris, vælger man dog at gøre det. Ingen strategi er mere fastlagt, end den kan ændres med kort varsel, hvis der opstår en speciel gunstig økonomisk situation.

marken. Er der et spring i afgrøderækken, står der straks noget ukrudt i stedet.

På Vibygård etableres dæksæd og frøafgrøder fortrinsvis på dobbelt rækkeafstand. Der spares ikke på udsædsmængden, så i rækken er der rigtig god konkurrence fra afgrøde til ukrudt.

Man har også praktiseret at så kløverudlæggene i vinterkorn, og hvidkløver-

En af de økologiske landmænds bedste venner: mariehønsens larve, der lever af bladlus

Afgrøde	Vibygård m.m.	Arnakke
Hvidkløver	64 ha	
Hundegræs	57 ha	
Konservesærter	86 ha	
Vinterraps	19 ha	
Vårbyg (fremavl)	81 ha	25 ha
Havre (gryn)	85 ha	
Vårtriticale (fremavl)		58 ha
Vinterrug (brød)	110 ha	
Vinterbyg (foder)		42 ha
Vinterhvede (foder)		61 ha
Vintertriticale (foder)		62 ha
Afgræsning	23 ha	4 ha
I alt	525 ha	252 ha

Tabel 1.

Afgrødefordeling høst 2009. Arealerne på og omkring

Vibygård har været dyrket økologisk i 12 år.

Arnakke er under omlægning. På Arnakke er der udlagt

hvidkløver, rødkløver og strandsvingel til frøhøst i 2010.

På Vibygård høstes der hundegræs og hvidkløver

Etablering

Ensartede, veletablerede afgrøder er virkelig afgørende, hvis man vil være økolog. Det fremgår tydeligt, når man går en tur i

Strandsvingeludlæg i vårtriticale, rødkløverudlæg i vårbyg og udlæg af hvidkløver i vintertriticale. Veletableret og stort set uden ukrudt

marken til høst i år blev etableret i vinter-rug med rapid såmaskinen.

Den bedste og mest ensartede del af hvidkløvermarken blev udsået i vinterrug den 20. marts i foråret 2008. Her lyder det gode råd, at man skal køre første gang, jorden ikke hænger i dækkene. Rugen var sået på dobbelt rækkeafstand og tog ikke skade i foråret ved isåning af kløveren.

Kløverafrøden trives godt i den økologiske jord, dels fordi rugen var sået på dobbelt rækkeafstand og dels, fordi det generelle kvælstofniveau til dækafgrøderne er lavere på økologiske bedrifter. I år er der etableret hvidkløver i vintertriticale på Arnakke. Her blev hvidkløveren sået før den 1. april med en Nordsten såmaskine efter én gang strigling.

På Arnakke er der udlagt foderstrand-svingel i dette forår. Som det fremgår af billedet, står udlægget ensartet og godt. Denne mark blev pløjet i januar og fældet i det tidlige forår. Der blev udlagt 23 tons gylle pr. ha svarende til 84 kg total N pr. ha. Efterfølgende blev marken igen harvet for at indarbejde gyllen.

Ukrudt

Ukrudtsbekæmpelsen skal integreres i dyrkningen af afgrøderne. For Christian Jørgensen er der tre vigtige fundamentter for at få ukrudtsbekæmpelsen til at lykkes:

1. Sædskiftet
2. Godt håndværk, hvilket bl.a. indbefatter rettidighed og grundighed
3. Stubharvning, hvor det er muligt. Gerne 3 gange specielt for at begrænse rodukrudt

Falskt såbed har ikke fungeret på Vibygård. Det er vigtigere at få fuld fart på afgrøden og ikke genere den for meget med mekaniske behandlinger. En god del af jorden på Vibygård og Slænkær er meget stiv lerjord, hvor såbedets kvalitet er helt afgørende for afgrødernes fremspiring og trivsel.

Hvidkløver

I år høstes der 64 ha hvidkløver Klondike

til frø på Vibygård. Efter høst af dæksæden i 2008 blev rughalmen fjernet og marken pudset helt i bund.

I november blev arealet afgræsset med får fra Vallø, og fårene blev fjernet igen den 10. december. På det tidspunkt var hvidkløverplanterne samt rug spildkornplanter og ukrudt græsset helt i bund.

I foråret blev der taget et slet den 29. maj. Der blev fjernet 9 wrap-baller pr. ha, hvilket er en næringsrig blanding af kløver og rug. Det valgte tidspunkt for slæt samt afgræsningen i efteråret er vigtige faktorer i forbindelse med den generelle renholdelse for ukrudt.

Sidste år var udbyttet i hvidkløveren 230 kg renvare pr. ha svarende til brutto 12.090 kr. pr. ha. Men økologisk hvidkløver er en usikker produktion. Skadedyrene kløversnudebille og kløvergnaver kan være totalt ødelæggende, og skadegørere er den største udfordring for økologer. For høst 2009 er det specielt lus, som vil give store tab i andre afgrøder.

Hundegræs

Der høstes 57 ha første års hundegræs Niva i 2009. Sorten kan afsættes i USA under forudsætning af, at ejendommen opfylder de specielle krav, USA stiller til økologisk produktion. Denne specielle certificering af ejendommen foretages hvert år.

Forud for hundegræs er markens sædskifte, havre med udlæg, hvidkløver,

havre med udlæg og hundegræs. Det var tydeligt at se, at der i efteråret 2008 var kvælstof eftervirkninger af den meget kraftige hvidkløvermark i 2007.

Hundegræs og havre blev sået på dobbelt rækkeafstand, havrehalmen blev snittet, og marken blev afpudset helt i bund efter høst. Den 1. oktober blev der tilført 20 tons sogylle pr. ha eller 53 kg total N/ha. Sent på efteråret blev arealet afgræsset med får, som blev fjernet omkring den 1. december. Fårene græssede ikke tættere end 10 cm. I det tidlige forår blev der tilført 33 tons gylle, hvilket giver 87 kg total N/ha.

Som det fremgår af billedet, er der en flot ren 1. års hundegræsmark. Marken blev skårlagt den 7. juli, og tærsket den 16. juli. Udbyttet blev ca. 1400 kg råvarer pr. ha. Prisen pr. kg økologisk hundegræsfrø er konventionel pris plus 10 kr. pr. kg.

Fremtiden

Visionen for denne driftsenhed er fortsat at placere fri kapital i landbrugsjord med et krav om langsigtet afkast og en fortsat planteproduktion med et acceptabelt kortsigtet afkast.

Sekundært kan der blive tale om udvidelse eller yderligere investeringer i forædling af fødevarer.

Hundegræs Niva høst 2009 – til venstre ses græsset 14 dage før høst

